

Sångpostillan - Trettonde söndagen efter Trefaldighet

Bidrag från Bengt Pleijel
2009-08-17
Senast uppdaterad 2021-08-22

Trettonde söndagen efter Trefaldighet

Medmänniskan

Låt oss be att Gud förökar vår tro, vårt hopp och vår kärlek.
Tystnad

Evige Gud, du som uppenbarade din kärlek och blev människa på jorden –
stärk vår tro och öka vårt hopp,
så att vi fylls av kärlek till den mänsklighet du älskar.
Genom din Son Jesus Kristus, vår Herre och Gud,
som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet.

Trettonde söndagen efter Trefaldighet är Medmänniskans söndag, som också kallas diakonins dag. Idag får vi mycken hjälp med hur vi skall klara av våra nästor. I alla texterna hittar vi Guds kärlekskälla, som porlar och sjunger och inbjuder oss att dricka in kärlek och liv. Vi får möta den barmhärtige samariern, som har ”hjärta för de arma”. Vi möter honom, som är den gode Herden, som kan leda oss genom alla snåriga relationer med våra medmänniskor. När vi går in i dagens budskap är det bra att ha focus på Jesus – den gode Herden. Du är då inte ensam om dina problem!

Mats Björving, kantor på Åh Stiftsgård, har gett oss en melodi på Psaltaren 23, som hjälper oss att sjunga in och bedja in dagens budskap i våra hjärtan. Med denna predikan idag slår vi ett nytt rekord. Det ”blidde” bara 10 delar!

Söndagens läsningar: 1 Mos 4:8-12, 1 Joh. 4:7-10, Lukas 10:23-37, Psaltaren 103:1-6.

Vill du höra Bengt Pleijel predika, Annika Pleijel läsa text och Bodil Landgren sjunga? Klicka här!
Predikans text: Lukas 10:23-27

Jesus vände sig till lärjungarna och sade enbart till dem: ”Saliga de ögon som ser vad ni ser. Jag säger er: många profeter och kungar har velat se vad ni ser, men fick inte se det, och velat höra det ni hör, men fick inte höra det.”

En laglörd som ville sätta honom på prov reste sig och sade: ”Mästare, vad skall jag göra för att vinna evigt liv?”
Jesus sade: ”Vad står det i lagen? Hur lyder orden?” Han svarade: ”Du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela din kraft och med hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv.”
Jesus sade: ”Det är rätt. Gör det, så får du leva.” För att visa att han var rättfärdig sade mannen till Jesus: ”Och vem är min nästa?”

På den frågan svarade Jesus: ”En man var på väg från Jerusalem ner till Jeriko och blev överfallen av rövare. De slet av honom kläderna och misshandlade honom, och sedan försvann de och lät honom ligga där halvdöd. En präst råkade komma samma väg, och när han såg mannen vek han åt sidan och gick förbi. På samma sätt med en levit som kom till platsen; när han honom vek han åt sidan och gick förbi. Men en samarier som var på resa kom och fick se honom ligga där, och han fylldes av medlidande. Han gick fram och hällde olja och vin på sårerna och förband dem. Sedan lyfte han upp honom på sin åsna, förde honom till ett värdshus och skötte om honom. Nästa dag tog han fram två denarer och gav åt värden och sade: ”Sköt om honom, och kostar det mer, skall jag betala dig på återvägen.” Vilken av dessa tre tycker du var den överfallne mannens nästa?” Han svarade: ”Den som visade honom barmhärtighet.” Då sade Jesus: ”Gå du och gör som han! 1. Sångövning

Vi börjar med att sjunga sången om den gode herden: Herren är min herde: ingenting skall fattas mig !/:

2. Var är du? Var är din bror?

Det är idag Medmänniskans söndag. Var är din bror? frågar Gud både Kain och oss i den gammaltestamentliga texten. Var är din bror? Var är din syster? Var är din medmänniska? Kain skakar på huvudet. Det vet jag inte! Skall jag ta hand om min bror? Kain svar är egentligen en vulgär kvickhet, som inte framgår av den svenska översättningen. Ordagrant står det: Skall jag vakta herden? Eller: Skall jag herda herden? Först en lögn: vet inte. Sedan en kvickhet, en vits, ett hånflin … Känns det igen?

När Kains far, Adam, hade syndat, frågar Gud: Var är du? (1 Mos 3:9).

När Kain syndat mot sin bror, frågar Gud honom: Var är din bror? (1 Mos 4:9).

Hela den himmelska världen är engagerad i vad som händer med oss och med människor omkring oss. Fadern ropar. Sonen lider sig fram till oss. Anden gör hjälpinsatser. Änglarna gläder sig, då vi vänder om och söker den gode Herdens hjälp med det snåriga livet.

Låt oss stanna till och inse vårt eget stora behov av hjälp. Vem herdar mig? Jesus, du vår Herde, kom nu och ta hand om oss
:/

3. Vi får en ”hemlis” av Jesus.

En viktig tanke idag är att jag kan inte ta hand om människor omkring mig, om jag inte förstår hur mycket hjälp jag själv behöver. Människor kommer i vår väg. Underbara och underliga, härliga, förfärliga, besvärliga. Hur klarar vi dem? Vi behöver mycken hjälp med det. Jesus börjar dagens text med att ge ett specialbudskap just till oss, som vill vara hans lärjungar. Jesus vände sig till lärjungarna och sade enbart till dem …

Stanna till här! Jesus vänder sig nu till oss. Enbart till oss! Vi får en ”hemlis” av Jesus, något som han säger enbart till oss: ”Saliga de ögon som ser vad ni ser. Jag säger er: många profeter och kungar har velat se vad ni ser, men fick inte se det, och velat höra det ni hör, men fick inte höra det.” I Jesu närhet landar himmelens salighet. Vi får öppnade ögon, öppnade öron, öppnade sinnen. Alltså, det som vi får vara med om just nu, är något som kungar och presidenter filosofer och skolmagistrar blir alldeles gröna av avund när de ser, vad vi får. Det vi får se, det ville de få se, men de fick inte se det. Det vi får höra, det ville de få höra, men de fick inte höra det.

Det lärjungarna omkring Jesus ser, det är Jesus. Det lärjungarna omkring Jesus hör, det är Jesus. Livet från Gud går in både genom ögon och öron. Ingenting fattas oss. Himmelens glädje är på väg. Vi har bara att ta emot.

Låt oss nu börja med att sjunga in den sanningen i våra hjärtan: Jesus, du vår herde, tack för att du ger oss Liv
:/

4. Alla dessa nästor.

I dagens text släpar Doktor Lukas fram en hel mängd nästor. Vi låter det han berättar om, landa i vår egen värld och vår egen tid. Vi känner då igen statsmän och journalister, vi möter en teologie doktor, en affärsman på resa, en präst i Svenska kyrkan och en pingstpastor (levit kallas han och det måste tyda på att han har något med pingstledaren Levi Petrus att göra). Alla är stressade och självupptagna. Vi ser också hur några av dåtidens värstingar kommer i vår väg. Det är stygga människor, som går rövarstråt. Vi ser hur de slår ned en affärsman som är på väg till aktiemarknaden. En hotelldirektör dyker också upp. Han har olja och vin i sitt skafferi. Och mitt ibland alla dessa ser vi en invandrare, som alldeles tydligt har "hjärta för de arma" (som ordet barmhärtighet betyder). Vi kallar honom den barmhärtige samariern.

Alla dessa människor, som Lukas berättar om, ser vi då och då i vår vardag. En massa konstigt folk. Ibland rätt svårbegripliga. Hur klarar vi dem? Vi behöver be den gode Herden om hjälp. Vi sjunger: Jesus, du vår herde, hjälp oss klara konstigt folk
:/

5. Bibelns människor kan tala.

Lukas plockar nu fram alla dessa konstiga och besvärliga människor. När de står där framför oss, börjar de prata med oss. "Vi vill inte ligga instängda i Bibeln. Vi vill komma ut ur Bibeln och komma till er", säger de. Och så ser vi hur de kommer fram. Var en har något viktigt att säga oss

Först kommer några kungar, säger Lukas. Kungar - det är vår tids statsmän, pampar och politiker, duktigt folk som fattar mycket om hur mycket det är som fattas.

Sedan kommer några profeter - det är sådana som är klarsynta och har journalistisk begåvning och kan uttrycka för oss, vad som är fel i det som är fel. Kyrkan har inte så många profeter. Kanske beror det på, att det inte finns så många, som vågar leva i öknen. Öknen är ju profetskolan där man lär sig höra Guds röst (se Luk 3:1-6). Dessa kungar och profeter öppnar sina hjärtan för oss. "Om ni bara visste, vad vi längtat efter att få se och höra det som ni får se och höra, evangeliet om Jesus. Vi klarar inte av det här livet på egen hand längre. Kan ni presentera Jesus för oss?"

Kan du känna deras längtan och törst efter Jesus? Har det här med Jesus blivit så självklart och vant för oss kristna? Har du lagt locket på din längtan? Lyft av locket och känn efter att du faktiskt törstar. Vi sjunger: Jesus, du vår herde, hjälp oss våga se vår törst
:/

6. Kan du katekesen?

Sedan kommer en laglörd, teologie doktor på Moses lag. Han tränger sig fram och frågar den viktiga frågan om hur man får evigt liv. Men egentligen vill han nog ställa Jesus mot väggen. Han kommer som en gammal skolmagister (sådana som vi hade, vi som levde förr i världen) och han förhör Jesus på Bibeln och katekesen. Tänk på hur suveränt Jesus bollar tillbaka hans frågor. D

lärde finner sig plötsligt stå där som en skolpojke och rabblar upp sin utantilläxa, det vi kallar "dubbla kärleksbudet": Du skall älska Herren din Gud ... du skall älska din nästa som dig själv. Problemet för honom är att han, precis som vi, har lite svårt att göra det vi vet. Vi vet vad kärleken kräver. Men det som sitter i huvudet, har lite svårt att tränga ut till händer och fötter. Vi behöver be den helige Ande om hjälp. Jesus, du vår Herde, sänd nu Anden till vår hjälp !/

7. Debatt om etik och moral.

Den här lagkloke försöker nu locka in Jesus på en debatt om etik och moral. Vem är min nästa? Men lägg nu noga märke till att Jesus, österlänningen, inte debatterar. Han berättar i stället. Västerlänningen ger ofta ett teoretiskt svar, ett katekessvar: Min nästa är den som kommer i min väg eller i min tanke …

Men österlänningen, vad gör han? Jo, när han vill svara på frågan om vem som är min nästa, berättar han en historia. Historien handlar om några värstingar som ger sig ut på rövarstråt. Och tidningsrubrikerna i Dagsposten säger: "Känd affärsman, slagen o rånad mellan Uddehälla och Forsvalla". Och sedan kommer en skildring av hur människor bara kör och går förbi. En präst kommer på vägen. Han går över på andra sidan. Vi ser att han blundar. Ber han eller vill han inte se? En frikyrkopastor kommer dit med gitarren på armen. Men också han tittar åt annat håll och går förbi.

Prästen skulle åka ned till en stiftsgård och hålla föredrag om kyrkans sociala ansvar. Han hade inte tid att stanna. Frikyrkopastorn hade fullt upp att lyssna till sin egen sång: ”Jag behövde en nästa var du där, var du där, var du där?”

Men sedan kommer den stora chocken: En samarier, en invandrare, en föraktad, en utstött, griper in och gör det, som kärlekens proffs borde göra. Han ger den slagne färdtjänst till närmaste vårdcentral. Där finns erfaret folk som tar hand om honom.

Och vi – jag vi står där, vi ser åt annat håll, stressar förbi. Vi ser inte, vi vågar inte se … Herre förbarma dig över oss Vi behöver be om hjälp. Jesus, du vår Herde, hjälp oss se vår nästas nöd !/

8. Att se sig i spegeln.

Kan du nu se vad som plötsligt händer med alla dessa människor i denna berättelse? Var och en av dem tar fram en spegel och håller upp för oss. Titta in i den. Finns det någon likhet mellan den som håller i spegeln och det ansikte du ser i spegeln?

Kan du se din egen längtan i kungars och profeters, politikens och journalisters längtan? Eller finns du i den laglärdes spegel: Förnäm, dryg, lite översittare. Och en ännu otäckare fråga: Kan du, som är så snäll och trevlig, ibland vara en värsting, en som kör på de svaga, förakta dem, ta ifrån dem livsglädje och människovärde?

Jag som är präst och skriver detta vågar inte titta i prästens spegel. Jag vet att jag finns där. Jag är så upptagen av att klara vandrigen i Jämo-dalen att jag inte ser människor i jämmerdalen.

Det finns en viktig spegel till: Det är den slagnes spegel? Finns du där? Många har kanske gett dig tårnar i livet, du har blivit trampad på, frånrövad så mycket av glädje och mening och du känner dig sårig långt in i själen.

Vi ser inte, vi vågar inte se vår egen synd. Kan vi inte se den, fastnar vi i gamla mönster och utvecklas inte. Vi behöver himmelsk hjälp med att bli klarsynta. Jesus, du vår Herde, hjälp oss se vår egen synd !/

9. En barmhärtig invandrare.

Vad gör du med alla dessa nästor, som kommer i din väg?

Frågan är kanske först vad den barmhärtige samariern får göra med dig och med alla andra, som hittat sig själva i dessa speglar. När Jesus berättar om den barmhärtige samariern, berättar han om sig själv. Benämningen samarier eller samarit var ett föraktfullt ord, som man sade om Jesus och till Jesus: Har vi inte rätt, när vi säger att du är en samarit och har en ond ande? (Joh. 8:48 Fb).

Jesus, den barmhärtige samariern, kommer i vår väg, Han ser, stannar, tar hand om. Han vill föra de sjuka till härbärgen. Det är hans kyrka på jorden. "Jag kan hjälpa dig i vilken spegel du än ser dig själv och vilka dumheter du än haft för dig", säger han.

Han vill ta in dig i härbärgen - kyrkan, Guds vårdcentral - och ge dig sårvård. Han gjuter olja och vin i dina sår. Det känns skönt. – i Guds vårdcentral - träffar du på många andra, som behöver hjälp med sina liv. De är långt ifrån perfekta. De är rätt så trötta och trasiga, med många skoskav i själen. Men med kungars och profeters, politikens och journalisters, prästers och pastorers längtan inom sig efter läkedom, nytt liv, förnyelse.

De som tar hand om dig där i kyrkan, Guds vårdcentral, de som är Jesu redskap, de har själva kommit in via patientintaget. De kan berätta om att han, Jesus, var den nästa som såg dem, hjälpte dem. De har låtit sig smittas av den barmhärtige

samariernas iver att leta rätt på alla dessa nästor, som inte mår bra. Jag förstår att min nästa är den som kommer i min väg och jag kan göra något för. Och då kan vi också sjunga: Jesus, du vår Herde, låt din kärlek smitta oss !/

10. Om vi krånglar till det, blir det lättare att förstå!

Ja, hittills är ju detta rätt lättbegripligt. Vem är min nästa? Min nästa är den som kommer i min väg eller i min tanke. Och som jag kan göra något gott.

Men låt oss nu krångla till det något, för att det skall bli lite lättare att förstå.

Vem är då min nästa, hade den laglärde frågat. Jesus hade då berättat om hur den överfallne fick möta en som visade honom barmhärtighet. Och när Jesus berättat färdigt frågar han: Vilken av dessa tre tycker du var den överfallne mannens nästa? Han svarade: Den som visade honom barmhärtighet. Då sade Jesus: Gå du och gör som han!

Jesus frågar efter den slagnes nästa, han som ligger där hjälplös och inte kan göra något gott mot någon. När den laglärde får fråga svarar han inte: Det var samariern. Han säger: Den som visade honom barmhärtighet. Ordet samarier ville han inte ta i sin mun.

Vad kan detta säga oss? Innan du går ut och gör som den barmhärtige samariern, kanske du ska göra som den slagne: Ta emot kärlek, själavård, hjälp för egen del. Gör som han – ta emot! Efter denna liknelse möter Jesus Marta och Maria. Där budskapet: Ta emot som Maria så kan du vara duktig som Marta. När Paulus förmanar sina medkristna, gör han det inte som den som är godare än alla andra. Så förmanar jag nu er, bröder, vid Guds barmhärtighet … (Rom 12:1). Han kommer till dem som den som själv behöver ta emot mycket barmhärtighet.

När Jesus talar om för oss hur vi skall kunna hjälpa vår nästa med hennes småflis i ögonen, uppmanar han oss att först söka hjälpa med vår egen ögonbjälke. Nalkas din nästa och hennes fel som den som själv är en syndare som behöver en frälsare. Jesus ger också detta recept: Såsom jag har älskat er skall ni älska varandra. Jesus, du vår herde, hjälp oss älska såsom du !/

Du ordbrukare!

När du läst denna predikan är det kanske inte så mycket du kommer ihåg. Men berätta det du kommer ihåg för dig själv.

I bibelskolans skattkammare kan du leta dig fram till Nyfikenhetsvandring 69.

Den handlar om
ALLA DESSA NÄSTOR
 och är en inledning till de sju sista buden.
 Välkommen på den vandringen